
Początki państwa polskiego

Początki państwa polskiego

Jak wiemy ze źródła zwanego Geografem Bawarskim, ziemie polskie w IX i X wieku zamieszkiwały rozmaite plemiona. Tereny dzisiejszej południowej Polski zajmowali Wiślanie, Opolanie, Ślężanie i Trzebowianie. Na północ od Trzebowian znajdowały się siedziby Dziadoszan, ci z kolei graniczyli z potężnym plemieniem Polan, zajmującym dorzecze Warty i Noteci. Nad jeziorem Gopło zlokalizowano Goplan, zaś na wschód od nich plemiona Mazowszan i Lędzian.

Pierwsze impulsy państwowotwórcze na tych ziemiach wyszły z plemienia Wiślan. Prawdopodobnie już w IX wieku istniała na terenie dzisiejszej Małopolski sprawnie funkcjonująca organizacja grodowo – plemienna ze stolicą w Wiślicy. Rozwój tego państwa został jednak zahamowany przez znacznie silniejszego sąsiada – Państwo Wielkomorawskie, które wedle przypuszczeń w drugiej połowie IX wieku zaanektowało ziemie Wiślan, przeprowadzając wśród nich misję chrystianizacyjną.

Drugim plemieniem, które w sposób szczególny zasługuje na naszą uwagę są Polanie. Oni to w pierwszej połowie X wieku rozpoczęli z grodu Giecz ekspansję terytorialną, wchłaniając do swojego państwa takie grody jak Gniezno, Poznań czy Ostrów Lednicki.

Najbardziej żywiołowa ekspansja Polan przypada na okres panowania pierwszego potwierdzonego w źródłach władcy z rodu Piastów – Mieszka I. Książę ten włączył do swojego państwa Pomorze, Mazowsze, Śląsk oraz prawdopodobnie Małopolskę. Na podbitych ziemiach Polanie niszczyli lokalne grody, budując w ich miejsce własne, znacznie potężniejsze i osadzając w nich swoich zbrojnych.

Państwo Mieszka I miało charakter patrymonialno-militarny, co oznacza, że było osobistą własnością władcy, zaś elitę władzy tworzyła Drużyna jego wojów. W skład drużyny wchodził prócz Słowian także Normanowie, o czym zaświadczaą znaleziska archeologiczne.

Od zachodu państwo Mieszka graniczyło z Cesarstwem Niemieckim, zaś od południa ze schryistianizowanymi Czechami. Ze względów politycznych Mieszko prawdopodobnie zawarł z margrabiami niemieckimi układ na podstawie, którego uznał zwierzchność cesarza i postanowił przyjąć chrzest. Do wydarzenia tego doszło w 966 roku, za pośrednictwem duchowieństwa czeskiego. Nie są nam znane jednak szczegóły uroczystości. Nie wiemy gdzie Mieszko został ochrzczony. Do najbardziej prawdopodobnych miejsc zaliczamy Ostrów Lednicki, Gniezno lub Poznań, ale nie można wykluczyć też Ratzbony (siedziby biskupstwa, pod które podlegały Czechy), niektórzy zaś historycy uważają, iż władca piastowski mógł zostać włączony do społeczności chrześcijan nawet w Rzymie. Mniej więcej w tym samym czasie Mieszko pojął za żonę córkę czeskiego księcia – Dobrawę.

Chrzest Mieszka i jego najbliższych współpracowników był momentem przełomowym w dziejach państwa Polan. Rozpoczął długi okres chrystianizacji, która częstokroć napotykała liczne trudności. Pogaństwo zakorzenione na tych terenach od wieków ustępowało miejsca nowej religii bardzo powoli i opornie. Jednak fakt chrztu pozwolił księciu znaleźć się w świecie kultury chrześcijańskiej, co znacznie zwiększyło jego prestiż wśród innych władców europejskich.

W roku 968 powołane zostało biskupstwo misyjne w Poznaniu, którego pierwszym administratorem był biskup Jordan. Biskupstwo to podległe było bezpośrednio Rzymowi, nie zaś arcybiskupstwu magdeburskiemu. Być może stąd wypływała nieprzychylna Polakom relacja merseburskiego biskupa Thietmara, zwana Kroniką Thietmara. Rozpoczął się również proces tworzenia na ziemiach zarządzanych przez Mieszka administracji i struktur organizacji kościelnej, która w tym czasie była też istotnym elementem aparatu administracyjnego państwa i w znacznym stopniu ułatwiała zarządzanie państwem, w skład którego wchodziło tak wiele plemion. Prócz tego przybyli z innych krajów z misją chrystianizacyjną kapłani, przyczynili się do rozwoju kultury i oświaty.

Mieszko umarł w 992 roku, pozostawiając trzech synów. W dość niejasnych okolicznościach tron objął jedyny syn z małżeństwa Dobrawą – Bolesław, który wypędził z kraju młodszych braci.